

חידות לפרשת בראשית

הרב זאב וייטמן

ד. חכים וערטילאין הן מילים ארמיות, באונקלוס מתרגמות מילים עבריות. המילים העבריות - אותן מתרגמות, בפסוקים סמוכים מופיעות, וזו לזו מאוד דומות. שרשיהן זהים - שווים, האחת - יחיד, והשניה - רבים. שים לב גם לתרגום ירושלמי ל-ב, כ"ה ולתרגום אונקלוס מדויק ג, א.

ה. מעיל גשם הינו מעיל המיועד לגשם, מעיל צמר הינו מעיל העשוי מצמר. כובע ים הוא כובע מיועד לים, וכובע קש הוא כובע העשוי מקש. ומה בדבר כתנות עור שבפרשה - האם אלו מיועדות לעור להגנה? או אולי אלו כתנות, שמעור עשויות ומוכנות? ואם בכתנות מעור מדובר, כיצד בדיוק נראה הדבר? מלבד ברש"י, אונקלוס ואבן עזרא כדאי לעיין בסוטה י"ד. ובתורה תמימה.

א. פעמיים בפרשה - קללה עזה, בה האדמה מצויה במרכזה. "ארורה האדמה בעבורך" - בראשונה, "ארור אתה מן האדמה" - באחרונה. מי הם השניים המקוללים, והאם בין הקללות יש הבדלים?

ב. פעמיים בפרשה נעקרים ומסולקים, כעונש - ממקומם אנשים מורחקים. מדוע על השניים נגזרו גרושים, ומהיכן ולאן מובלים הנענשים? מי משני הגרושים חמור יותר ונורא, ומה בעטיו למרות הזהירות ארע?

ג. המלוכה והממשלה - למי ולמי? לחי עולמים!

בפרשתנו נמצא מושלים ורודים, בנבראים אחרים שאף הם נכבדים: יש המושלים על ראשוני הנבראים (על אלו שבראשון בשם נקראים). ויש מי ששולטים על האחרונים (על אלו שבחמישי וששי נוצרים). ויש מי שבגלל חטאה ועוונה לממשלת אחר - כעונש נתנה. ויש מי שהומלץ לו למשול בו, כדי שהלה לא יכשילו בתשוקתו.

החידות נכתבו ע"י הרב וייטמן בהיותו רב קיבוץ כפר עציון, בשנת התשד"מ. התשובות נכתבו ע"י צוות אתר ישיבה.

תשובות

א. לאחר חטא עץ הדעת האדם נתקלל 'ארורה האדמה בעבורך'. קין נתקלל לאחר שהרג את הבל 'ארור אתה מן האדמה', וברש"י 'יותר ממה שנתקללה היא כבר בעוונה'.

ב. לאחר חטאו האדם גורש מגן עדן 'לעבוד את האדמה אשר לוקח משם'. על קין נגזר לאחר חטאו 'נע ונד תהיה בארץ'. כדי שלא יהרגו את קין שם לו ה' אות, ולמרות זאת למך הרגו.

ג. 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים... ויתן אותם אלוקים ברקיע השמים להאיר על הארץ ולמשול ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החושך', 'ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמיים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרומש על הארץ', 'אל האישה אמר... ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך', 'ויאמר ה' אל קין... הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואל"ך תשוקתו ואתה תמשול בו'.

ד. הפסוק 'ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו...' מתורגם 'והווי תרויהוון ערטילאין אדם ואתתיה', והפסוק 'והנחש היה ערום מכל חית השדה' מתורגם 'וחוויא הוה חכים מכל חית ברא' (ויש גורסים 'וחוויא הוה ערים...'). בתרגום ירושלמי מתורגם הפסוק הראשון 'ולא הווי ידעין מה הוא בהתתא' (-ולא היו יודעים מהי בושה).

ה. 'ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם'. אונקלוס- 'ועבד ה' אלוקים לאדם ולאשתיה לבושין דיקר על משך בסרהון ואלבישינון', תרגום- ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו לבושים יקרים על עור בשרם והלבישם (-כתנות על העור). רש"י- 'יש דברי אגדה אומרים חלקים כצפורן היו מדובקין על עורן (-כתנות על העור), ויש אומרים דבר הבא מן העור כגון צמר הארנבים שהוא רך וחם ועשה להם כתנות ממנו (-כתנות מעור)'. אבן עזרא- 'יש אומר כי בתחילה היו עצם ובשר ועתה קרם עליהם עור (-כתנות מעור), ויש אומרים כתנות לעורם (-כתנות על העור)... ואין לנו לבקש בזאת רק נאמין שהשם עשה לאדם גם לאשתו כתנות עור, ומי ימלל גבורותיו, ומי יספר מעשיו ונפלאותיו, ואין חקר לגדולתו (-כתנות מעור)'. גמרא סוטה דף י"ד: 'כתנות עור- רב ושמואל, חד אמר דבר הבא מן העור, וחד אמר דבר שהעור נהנה ממנו', וראה בתורה תמימה כאן המבאר את מחלוקתם.